

mindkét fél onnan meritse argumentumait. A hallgatóság nagyobb része azonban, úgy látszik, amellet van, a ki a csodacllenes álláspontot tartja. Legalább ez tűnik ki a jóízű kacajból, melylyel ellenfelére mondott viczezeit fogadják. Ne várjuk azonban végét. Így is félek, hogy mind a t. szerkesztő urak, mind a t. olvasók türelmét próbára tettem e kissé tán kelletlenül hosszabbra nyúlt czikkel. A viszontlátásig, ha a szerkesztőségnek is úgy fog tetszeni.

Gál Miklós.

LEVELEZÉS.

Uj-Székel, 1883. augustus.

A kereszturi egyházkör közgyűlése f. évi jul. 12-én a medeséri egyházközségben t. Kovács Mihály esperes ur elnöklete alatt, mindkét körű gondnok, gymnásiumi tanárok, egyházi tanácsosok, körű lelkészek, néptanítók, sőt néhány theologus és nagyszámu helybeli és vidéki közönség részvéte mellett, nagy ünnepélyességgel folyt le. A közelebbőlű kijavított s szebbnél-szebb virágkoszorukkal feldíszített templom, a hevenyészett zenekar- és orgona-kisérettel felhangzó ének, siménfalvi lelkész Németh István közfigyelmet keltő ékes szónoklata, esperes és jegyző kölcsönös üdvözlote, egy keresztelési szertartás és a zsúfolásig összeseregelt hallgatóság ritka magasztosságot kölcsönöztek az isteni tiszteletnek s önkéntelenül is arra a gondolatra ragadták az unitárius lelket, hogy menyinyivel szebb és eredménydúsabb ez így, mintha az ily közgyűléseket központosítva, csupán a tanácskozási terem falai közé, a gépies tárgyalások keretébe szorítjuk. Különben ennek vitatása nem tartozván egy rövid vidéki levél keretébe, e szerény megjegyzés után menjünk tovább.

Elnök ur az iskola tantermében a tanácskozást megnyitván, évi jelentéséből örömmel vétetett tudomásul, hogy ez egyházkörben a lelkek összes száma 14,527 s mig átállott hozzánk 34, addig tőlünk csak 13; és hogy belső emberek, özvegyek, árvák és ekleziásiak az államsegélyből, Dávid Ferencz-alapból, Zsuki-alapítványból a mult 1882-ik évben összesen 901 frt 70 krral segélyeztettek.

Egy pár fegyelmi és egy viszályos ügy, felsőbb leiratok, a kis medeséri leányegháznak templomépítését, a korondi egyháznak a nyugalmazott öreg lelkészt illető egyharmad kepe elvonását illető kérelme és a tanügyi bizottság jelentése letárgyaltván, Boér Lajos gyámoldai pénztárnok és Raffaj Károly segédpénztárnok számadásai megvizsgáltattak s kitünt, hogy a két pénztárnak készletben, bankkönyvecskében, kötvényekben, alapítványban és ígéretben van összesen 900 frt 32 krja s ez „Segélypénztár“ czim alatt, régebbi határozat következtében, kezelés végett átadatott Raffaj Károlynak.

Megállítattott az általános nyugdíj- és segélyintézet alapszabálytervezetére vonatkozó vélemény. Ebben néhány többé-kevésbé fontos megjegyzés után, különösen az illető törvényjavaslat 25. §. b.

pontjára vonatkozólag azon nézet nyert kifejezést, hogy a közgyűlés a néhai boldogemlékü mlgs. Pálfi Dénes és neje Hegyesi Zsuzsánna által tett 1050 frtos gyámoldai alapítványt, mely már az 1289. sz. takarékpénztári könyv szerint kamatos kamataival 2000 frthoz közeledik, egyhangulag koránt sem hajlandó beolvasztani az általános nyugdíj- és segélyintézet pénztárába, azért egyfelől, mert a néhai alapítványozók kizárólag csakis a kereszturkői özvegy papnék és mesternék s ezek árvái számára adományozták, s ha más pénztárba beolvasztatnék, meg lenne sértve hálára méltó emléküik és az adomány elvonatnék saját céljától; azért másfelől, mert a Kereszturkőből egyetlen mester sem lévén tagja az általános nyugdíj- és segélyintézetnek, merőben ki lennének zárva az alapítvány javadalmainak élvezéséből. Tehát nem szűkkeblűség, sem particularismus nem indította a közgyűlést az összeg beolvasztásának megtagadására.

Nagy tetszéssel fogadtatott gymn. igazgató-tanár és egyházi tanácsos Sándor János indítványa, mely rövid kivonatban ez: A zsinattartásra egy állandó alapot kell teremteni — a melyhez minden egyházkör egyszer s mindenkorra járuljon hozzá. A tőke legyen érintetlen, s csak a kamatok hordozzák a zsinattartási költségeket. Ha az egyházkörök aránylag fizetve, csak 5000 frtot tennének össze, ez ha csak 5%-kal kamatozna is, négy év alatt kamatos-kamattal jövedelmezne a zsinattartásra 1077 frt 53 krt. Vagy ha 6000 frtot tennénk össze, ez 5%-kal 1293 frt 3 krt hajtana; és ha 6%-kal kamatoztatnék a tőke, még nagyobb lenne a kamatok összege.

Indítványozó tanár ur meggyőzőleg indokolja a vidéki zsinattartás szükségességét, természetesen unitárius szempontból, érveléseiben a gyakorlati életből indulva ki, indokait így öszszesíti: A zsinat ébreszti, ápolja a vallásos érzést, hitünkben megerősít, lelkesít és nemes cselekedetekre buzdít. De tartása az egyes körökre felette költséges. Az alap kezeltetnék vallásközönségünk közpénztárnoka által s négy év végén a kamatos-kamat egészen adatnék ki a zsinatot rendező egyházkörnek. Létesítésére indítványba hoz nyolcz esztendő, és minthogy az egyesek halandók, míg az egyházak állandók, azért ez alap öszszetételére nézve az egyházakat véleményezi felkérendőknek. A jelenlegi pap, tanító nem fizethet a jövedőbeliek helyett is; tehát azok a testületek, illetőleg egyházközségek, a melyeknek állniok, virágozniok kell száradokon, évezredeken keresztül, a melyekért tartatik fel az egyházi közigazgatás, a melyek huzzák a szellemi, erkölcsi, sőt anyagi hasznot is a zsinatokból, azok tegyék öszsze az alapot, függetlenül az egyesektől. Hiszszük, hogy a tanár urat, miként nyilvánítja is, ez indítványra semmi egyéb nem vezette, mint egyházi ügyeink iránti őszinte érdeklődés.

Zsinattartásunk nagy fontossága érdekében jó lesz ez indítvány felett komolyan gondolkozni. E végre küldetett meg a többi egyház-

köröknek is és terjesztetett jegyzőkönyvileg a mlgs. és főt. E. K. Tanácshoz. Majd, ha az eszme érik, a megállapodás szerint az illetékes forum elébe fogjuk terjeszteni. Mi, a kik már egyszer átéltük a zsinattartás fáradalmait, teljesen felfogjuk ez indítvány nagy horderejét s hiszszük, hogy ez más egyházkörökben is így lesz.

Hasonló figyelmet kérünk énlaki lelkész, Győrffy Ferencz indítványára, mely indokaiból az előbbivel egyidejűleg elfogadtatott és a többi egyházkörökhöz is áttétetett. E szerint az egyházkörök részéről intéztessék az Egyházi Főtanácshoz egy egyetemes kérés egy unitárius egyházi törvénykönyv szerkesztése és kiadása iránt, mely az unitárius egyházban levő minden hivatalnak nemcsak tisztán egyházi, hanem a polgári viszonyokra vonatkozó teendőit is az eddig történt reformok szerint szabályozza és határozza meg.

Végül köszönetet és méltó elismerést nyilvánítok a közgyűlés nevében a medeséri egyházközség s különösen ennek ügybuzgó lelkésze és presbyteriumának a hitrokoni vendégszeretetért, mely kiváltképpen a kényelmes elszállásolásban és a fényes közebédben nyilvánult. Önként következővén, hogy ez utolsón a püspök és főgondnok öméltóságaira, valamint az egyesek és testületekre a lelkes pohárköszöntések nem hiányoztak.

Raffaj Domokos.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Sámi László válogatott művei. Kolozsvár, 1883. 380 l. Ára 2 frt.

E könyv Sámi tanár dolgozatait hozza egybegyűjtve, melyekből folyóiratunk hozott annak idejében. Hegedűs István Sámiról adott jellemrajza nyitja meg, s szóznoki művek, tudományos értekezések, társadalmi elmélkedések s tárcza-levelek czimű fejezetekben hozza mind azt, mit egykori tanítványa s később pályatársa, Hegedűs összegyűjtetett. Mert Sámi aligha gondolt azok kiadására.

S valóban Hegedűs szolgálatot tett irodalmunknak. Előttünk fekszik egy mély gondolkodó minden gondolata. Szolgálatot tett Sámi barátainak, kik ez összegyűjtés által igazolva látják azt, kit sokan nem értettek; de kit mindenki nagyrabecsült.

E könyv különben is azok közé tartozik, melyekben nem író, hanem egyéniség beszél. Sámi beszél hozzánk, kit soha sem hajt az írás ösztöne, hanem ir és beszél, mert felkérték s megigérte, vagy tán épen kötelességéhez tartozik. De valahányszor ir és beszél, mindig ugyanaz, a gondolatok, eszmék régiójában élő ember, ki legkedvencebb tudományát, a történelmet is, Vico, Herder, Schlegel, Hegel s mindazok szemével látja, kik a történelem philosophiáját irták. Ő tisztában volt, hogy minden eszményt ember teremtett. S ő nem volt vele megelégedve. Miként idézve látjuk könyvében, hogy valakinek a mai felekezetek istenénél nagyobb isten kell, ugy ő is a politikában még a respublikáért se lelkesült, annál is tökéletesebb kormányformában vélte érvényesíthetni ideálját, a szabadságot, azt a salaktalan szabadságot, melynek cultusában oly ki-